

Győri Ítéltábla

Pf.IV.20.023/2021/10. szám

A Győri Ítéltábla a dr. Baráth Livia ügyvéd (cím8) által képviselt Felperes1 (Cím2) I.r., Felperes2 (Cím2) II.r., Felperes3 (Cím2) III.r. felpereseknek a dr. Herczeg Attila ügyvéd (cím14) által képviselt Alperes1 (cím1) alperes ellen személyhez fűződő jogok megsértésének megállapítása és kártérítés megfizetése iránt indított perében a Veszprémi Törvényszék 2020. november 30. napján kelt 5.P.20.159/2019/70/I. szám alatti ítéletével szemben a felperes által 71., és 76. sorszám alatt, az alperes által 72. és 75. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatva az alperes által az I.r.-II.r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 2020. december 1. napjától minden hónap 10. napjáig fizetendő jövedelempótló járadék összegét havi 110.500.- (száztízezer-ötszáz) Ft-ra felemeli, míg a költségpótló járadék összegét 197.000.- (százkilencvenhétézer)Ft-ra leszállítja.

Az ítéltábla egyetemlegesen kötelezi az I.r.-II.r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperes részére 80.000.- (nyolcvanezer) Ft másodfokú perköltséget.

A másodfokú eljárásban felmerült 866.680.- (nyolcszázhatvanhatezer-hatszáznyolcvan) Ft és 602.880.- (hatszázkétezer-nyolcszáznyolcvan) Ft fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

[1] A másodfokú bíróság által irányadónak tekintett - a fellebbezések elbírálása szempontjából releváns - tényállás szerint az I.r., II.r. felperesek házastársak, akiknek 2007. december 28-án született meg első gyermekük a III.r. felperes.

III.r. felperesnél a születését követően elsősorban agyi fejlődési rendellenességre visszavezethető, idegi-értelmi-mozgásszervi elmaradottságot eredményező, komplex klinikai képet diagnosztizáltak azzal, hogy annak kialakulásában ki nem zárható módon oxigénhiányos állapot is szerepet játszhatott.

[2] Az alperes számára ismert volt az I.r. felperes pajzsmirigybetegsége, amely fokozott gondosságot, megfigyelést tett volna szükségessé mind az I.r., mind a III.r. felperes vonatkozásában. Erre tekintettel a III.r. felperesnél indokolt lett volna az újszülöttkorban kötelező vizsgálatokon túl a TSH, FT3 és FT4 párhuzamos vizsgálatok elvégzése is, amelyek alapján lehetőség lett volna az elégtelen pajzsmirigyműködés felismerésére és a hormonpótló kezelés 14 napos koron belüli megindítására.

Az elmulasztott hormonvizsgálatok miatt azonban a III.r. felperesnél a pajzsmirigy alulműködés felismerésére csak 2018. márciusában került sor. A pajzsmirigyhormonok idegrendszeri fejlődésben, növekedésében játszott összetett szerepe miatt a hiányuk a hormonpótlás megindulásáig - a születési rendellenességéből következő egészségkárosodásán túlmutató, természettudományos módszerekkel meg nem határozható mértékű, azonban az orvosszakértői vélemény alapján igazolt negatív hatást gyakorolhatott a III.r. felperes értelmi fejlődésére.

[3] A Veszprémi Törvényszék az 5.P.20.159/2019/4/I. számú, a Győri Ítéltábla Pf.III.20.133/2019/6/I. számú helybenhagyó határozata alapján 2019. október 15-én jogerőre emelkedett rész- és közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes az I.r. felperes terhesgondozása során - a 2007. július 27-i és 2007. augusztus 7-i ultrahang-vizsgálatok alkalmával - a szakma szabályainak meg nem felelő módon, az elvárható gondosságot elmulasztva járt el, amelynek következtében a III.r. felperes agyszerkezeti eltéréseit a magzati korban nem ismerte fel, és ezzel megsértette az I.r. felperes önrendelkezéshez fűződő, az I.r.-II.r. felperesek egészséges családban éléshez, valamint a lelki egészséghez fűződő személyiségi jogait. Megállapította azt is, hogy az alperes a III.r. felperes megszületését követő vizsgálatok és kezelések során az elvárható gondosságnak és a szakma szabályainak nem megfelelő eljárásával megsértette a III.r. felperes egészséghez, testi épséghez fűződő személyiségi jogát.

A jogerős ítéletben foglaltak értelmében az alperest teljes kártérítési felelősség terheli a III.r. felperes születését követően diagnosztizált agyi fejlődési rendellenesség miatt az I.r.-II.r. felpereseket ért hátrányokért, valamint a III.r. felperes születése után elmulasztott csecsemőkori hormonvizsgálatok miatt késedelmesen felismert pajzsmirigy alulműködés és késedelmesen megkezdett hormonpótló kezelések miatt az I.r.-II.r.-III.r. felpereseket ért hátrányokért.

[4] Az elsőfokú ítélet kitért arra, hogy I.r. és II.r. felperesek élete teljes egészében a III.r. felperes gondozásának rendelődik alá. Mind az aktuális életvitelüket, mind a jövőképüket a III.r. felperes gondozására irányuló maximalista törekvések, valamint a gyermekükért való aggodás határozza meg.

Az életvitelükben bekövezett alapvető hátrányok közé tartozik, hogy a szülők között a közös, arányos tehervállalás nem tud kialakulni, azaz a II.r. felperesre, az apára hárul a család működéséhez és a sérült gyermek fejlesztéséhez szükséges anyagi javak megteremtése, míg I.r. felperes, az anya feladata a házimunka, valamint a gyermek ellátása, gondozása és a rehabilitációs foglalkozásokra szállítása. Egymás tevékenységében kölcsönösen nincs lehetőségük részt venni, ugyanakkor saját feladataik ellátása teljes fizikai, idegi és mentális kifáradásukhoz vezet.

[5] A gyermek ellátására kialakított szoros családi napirend megszüntette a spontaneitást az életükben, a III.r. felperes állapotából adódóan csak korlátozottan tudják megélni azokat a szerepváltozásokat, amelyek átlagos esetben egy család működésének, fejlődésének velejárói.

Személyenként és családként is elszigetelődtek. A III.r. felperes állapota a 2017. október 7-én született második gyermekükkel való törődésre, együttlétre is rányomja bélyegét, amely mindkét szülőben büntudatot eredményez. A tágabb családdal, nagyszülőkkel való, illetve a baráti kapcsolataik minimálisra redukálódtak, ezáltal feltöltődésre, szabadidős tevékenységre, nyaralásokra nem marad sem idő, sem lehetőség.

Párként megszűntek funkcionálni, alapvetően csak a szülői szerepet működtetik. Fizikális és mentális túlterheltségük, a társas izoláltságuk a személyiségük működését is negatívan befolyásolja.

[6] Az I.r. és II.r. felpereseknél nem történt meg a gyermekük súlyos egészségkárosodása miatt bekövetkezett veszteségélmény feldolgozása, elgyászolása. A II.r. felperes esetében a depresszió diagnózisát kimerítő tünetképzés észlelhető, amelynek rendezésére kombinált (gyógyszer- és pszichoterápia) kezelés lenne célravezető. Az I.r. felperes aktuálisan észlelhető szorongásos depresszív tünetei a klinikai erősséget nem érik el, de a személyiség adaptív működését negatívan befolyásolják, az állapota pszichoterápiát igényelne.

Mindkét szülőnél észlelhető szorongásos depressziós pszichés tünetek háttérében nemcsak a megakadt gyászfolyamat áll, hanem a nem kielégítően működő, feszültségekkel terhelt párkapcsolatuk is szerepet játszik abban. A személyenkénti pszichoterápia, illetve családterápia hiányában pszichés állapotukban további romlás prognosztizálható.

[7] A III.r. felperesnél diagnosztizált agyi fejlődési rendellenesség (septo-opticus dysplasia) szindrómát az agy középvonalbeli anatómiai struktúráinak fejlődési hiányosságai mellett a látóideg alulfejlettsége, valamint a hypofízis működési zavara jellemzi, ami együttesen mentális és neurológiai problémákban nyilvánul meg. A III.r. felperes mentális teljesítménye az átlag alatti övezetbe esik, enyhe értelmi fogyatékos. A kognitív képességek (figyelem, tanulás, memória) zavara miatt sajátos nevelési igényű gyermek. A neurológiai tünetek elsősorban az az alsó végtagok tónusfokozódásában, az izomerő gyengülésében jelentkeznek, tartási rendellenességet és járászavart idéznek elő a gyermeknél. A nagymozgások mellett a kézügyességet befolyásoló finommozgások is sérültek, mozgáskoordinációja nehézkes. A látóideg érintettsége miatt kancsalság alakult ki, a látásélesség csökkent. A jobb szem látása szemüveggel korrigált, a bal szemével jelenleg 10 %-ot lát, a bal szemén látása teljes elvesztése várható. Feltehetően a kettős látás miatt a fejét ferdén tartja. Az idegrendszeri tünetekhez epilepszia is társul, amely az agy fejlődési zavarához kapcsolódóan a szindróma részjelenségét képezheti. A kétéves korában diagnosztizált csípő ízületi diszplázia (vápa fejlődési rendellenesség) szintén a ritka szindrómához köthető.

A szindróma másik fontos részjelensége a hypofízis alulfejlettsége és funkciózavara, amely a III.r. felperesnél másodlagos pajzsmirigy- és mellékvese alulműködésben nyilvánul meg. Ez okból folyamatos pajzsmirigyhormon, mellékvesekéreg-hormon (kortizol) növedekési, valamint nemi hormon szubsztitúcióra szorul. A hormonháztartás zavara mindemellett súlyos hipoglikémiára (alacsony vércukorszintre) is hajlamosít. A III.r. felperes egészségi állapotában érdemi változás nem várható.

[8] A III.r. felperes életvitelében számtalan korlátozottság észlelhető.

A jelenlegi integrált oktatása mellett az általános iskola 8. osztályát folyamatos gyógypedagógiai megsegítés mellett el tudja végezni, a középfokú oktatása azonban már csak szegregált formában, speciális szakiskolában végezhető.

Az önellátásában, önállóságában az enyhe értelmi fogyatéksága mellett a mozgáskorlátozottsága és látássérültsége is akadályozza. Önállóan közlekedni nem tud, a szülők, elsősorban a I.r. felperes viszi iskolába, illetve a fejlesztésekre. Az önkiszolgálásában messze elmarad életkorától, segítséget igényel mind az öltözködésben, mind a személyi higiénia kialakításában, mind az étkezésnél.

Barátságos, jól irányítható gyermek azonban az állapotából adódóan a kortárs kapcsolatai korlátozottak, barátság, párkapcsolat létesítésére kevés esély mutatkozik.

[9] A pszichés fejlődése tekintetében önállósági törekvések jelentek meg, megkezdődött a női nemi hormonok pótlása is, amely a viselkedésére is hatással van. A III.r. felperes későbbi életszakaszaiban a függetlenedés, a szülőktől való leszakadás, illetve az esetleges interperszonális, illetve párkapcsolati frusztrációk okozhatnak olyan pszichés terhelést, amely terápiát igényelhet. A III.r. felperes ezen életfeltételeket éli meg normalitásként, jelenleg ezek pszichés állapotára negatív hatást nem gyakorolnak.

[10] A III.r. felperes mozgásszervi állapota, valamint enyhe értelmi fogyatéksága miatt önálló életvitelre, előre láthatólag nem lesz képes, azonban támogatott lakhatásra, önellátásban való segítségnyújtás mellett, védett foglalkoztatásra alkalmassá tehető.

[11] A III.r. felperes az egészségi állapota miatt a tömegközlekedési eszközök használatára csak korlátozottan képes, a személygépkocsival történő szállítása indokolt, amelyhez egy kísérő személy igénybevétele elegendő.

[12] A hormonpótló és epilepszia ellenes gyógyszerek a közgyógyellátás keretében megvásárolhatók, azonban az immunrendszer támogatására különböző vitaminok bevitele orvosi szempontból javallott. A növekedési hormon injekció beadásához - közgyógyellátásban nem finanszírozott – injekciós tűk, a szemek váltott letakarásához pedig szemtapasz használata szükséges.

[13] A különböző rehabilitációs fejlesztőeszközök (gyógycipő, szobakerékpár, szobai trambulín, gimnasztikai labda, billegő deszka, udvari trambulín) mindegyike a

mozgásfejlesztéshez, a gyógypedagógiai fejlesztéshez elengedhetetlenül szükséges és nagymértékben segítik a III.r. felperes rehabilitációját. Ezek alkalmazásához részben a szülő közreműködése is szükséges.

[14] A fejlesztő, rehabilitációs kezelések folytatása a jövőben is indokolt, amelyek elsősorban az állapotának szinten tartásához szükségesek, de az állóképességét, szellemi, fizikai teljesítményét is javítják.

A III.r. felperes állapotát a vízben végzett komplex mozgásfejlesztő program (HRG), a terápiás lovaglás, DSGM gyógytorna, valamint konduktor igénybevétele is segíti.

A HRG foglalkozások a fizikai és pszichés funkciókat is fejlesztik, azokon a heti kettő, illetve egy alkalommal való részvétele a 2008-2010-es években jótékony hatású volt, illetve a 2011-ben, 2012-ben az évi 10 és 3 három alkalom is előmozdította a fejlesztését.

A lovasterápia igénybevétele 2009. és 2010. években heti két alkalommal, 2011-ben heti egy alkalommal, majd 2012. évben három alkalommal alátámasztható. A központi idegrendszeri károsodás kezelésére szolgáló komplex mozgásrehabilitációs eljárás, a Dévény-módszer (DSGM) alkalmazása is 2009-től heti egy alkalommal indokolt volt. A konduktor vezetésével végzett fejlesztés mozgásos feladatai alkalmasak a III.r. felperes fejlesztésére, ezért igénybevétele évi 20 alkalommal indokolt.

A III.r. felperest iskolás kora óta heti két alkalommal magántanár segíti az iskolai felkészülésben.

[15] A perben beszerezett, a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi Orvostani Intézete által készített, egyesített igazságügyi orvos- és pszichológus szakértői vélemény alapján megállapítható, hogy a III.r. felperes folyamatos mozgásfejlesztése 3 éves életkoráig az egészséges gyermekekhez képest átlagosan napi két óra többletfeladatot jelentett a szülők számára (terpeszpelenka, Pavlik kengyel, gyógytorna, 3 hónapos kortól Dévény terápia, gyógylovaglás, gyógyúszás, konduktív fejlesztés, szeméit váltott takarása, gyógyszerelése, otthon tornáztatás és egyéb otthoni foglalkozások, rendszeres orvosi vizsgálatokra szállítása).

A 3 éves kortól az iskola megkezdéséig, 7,5 éves koráig a napi gondozási, foglalkoztatási tevékenységek átlagosan 4 óra többletfeladatot igényeltek. 7,5 éves korától a jelenlegi állapotáig a hiányos önkiszolgálása, a tanulási nehézsége, gyógyszerek bevétele, orvosi vizsgálatok és fejlesztő terápiák igénybevételével összefüggésben napi 4 óra többletgondozási munka indokolt. Az óvodáskorhoz képes ugyan a III.r. felperes önellátása javult, azonban az aktuális életkorával járó egyéb feladatok, fejlesztések, az iskolai tanulás más jellegű, ám ugyanolyan időigényes szülői többletfeladatot kívánnak.

[16] A III.r. felperes mozgásfejlődésének elmaradásából adódóan, illetve önellátási és személyes higiénia terén mutatkozó hiányosságai miatt egy óra többlet háztartási tevékenység indokolható (mellékhelyiségek, ruházat fokozott tisztítása).

[17] A III.r. felperes egészségi állapotának kezelése a Kórház1 történik, az ott tartózkodással kapcsolatosan felpereseknek összesen 309.460,- Ft összegű szállásköltsége merült fel.

[18] A III.r. felperes 2010. év óta visel szemüveget. 2013. február 21-től orvosi javaslatra két szemüveg használata indokolt.

[19] Az I.r. felperes a III.r. felperes születése időpontjában (2007. december 28.) város1 Város Polgármesteri Hivatala alkalmazásában állt köztisztviselőként.

2010. június 3-án az I.r. felperest közszolgálati jogviszonyban, önkormányzati ügyintézői munkakörbe nevezték ki a gyermekgondozási segély igénybevételének időtartamára 2010. december 28. napjáig havi 113.000,- Ft illetmény mellett. Az I.r. felperes - az eredeti szándéka szerint - a III.r. felperes megszületését követő 2 év elteltével kívánt újra munkába állni.

Ezzel szemben az I.r. felperes 2007. december 28-tól 2009. december 28-ig GYED-ben, 2009. december 29-től 2010. december 6-ig GYES-ben részesült. 2010. december 7. napjától a cég1 Kft-vel létesített munkaviszonyt, amelyet 2017. december 29-én közös megegyezéssel megszüntettek. Erre azért került sor, mert I.r. felperes a gyermek tartós betegsége miatt a munkáltatónál előírt munkarendet nem tudta tartani, noha feladatai a munkahelyén való jelenlétét szükségessé tették. Az I.r. felperes a munkahelyén 2010. december 7-től 2013. április 30-ig 8 órás munkarendben végzett munkát.

[20] 2010. december 7-től 2013. április 30-ig az I.r. felperes édesanyja vette igénybe III.r. felperes vonatkozásában a nagyszülői GYES lehetőségét. A felperesek a GYES összegén felül a a nagyszülőnek a gondozási feladatok ellátásáért egy pontosan nem bizonyított mértékű összeget fizettek.

[21] Az I.r. felperes havi bruttó munkabére 2010. december 7-től 2011. július 31-ig 113.100,- Ft, 2011. augusztus 1-jétől 2011. november 30-ig 146.100,- Ft, 2011. december 1-jétől 2011. december 31-ig 180.000,- Ft, 2012. január 1-jétől 189.500,- Ft volt. A felperes munkakörét átvevő munkavállaló havi bruttó munkabére 2013. május 21-től 2017. december 31-ig 240.000,- Ft volt, majd 2018. január 1-jétől 260.000,- Ft lett. Az I.r. felperes munkáltatójánál az ugyanazon munkakörben dolgozók ugyanazon bérezésben részesülnek, A munkáltató által fizetett jutalom éves összege 260.000.- forint volt. A cafetéria évi keretösszege 200.000,- Ft, azonban az I.r. felperes munkáltatójánál igénybevehető cafetéria elemek és azok járulék terhei a peradatok alapján nem állapíthatók meg.

[22] A Veszprémi Törvényszék 5.P.20.159/2019/17.számú végzésében ideiglenes intézkedéssel kötelezte az alperest a felperesek javára személyenként 3.000.000 forint, összesen 9.000.000 forint megfizetésére.

[23] A Veszprémi Törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. felperes részére 7.000.000 forintot, a II.r. felperes részére 5.000.000 forintot, továbbá

az I., II. r. felperesek mint egyetemleges jogosultak részére 37.019.549,- (harminchétmillió-tizenkilencezer-ötszáznegyvenkilenc) Ft-ot, valamint abból

- 770.919,- (hétszázhetvenezer-kilencszáztizenkilenc) Ft után 2010. június 19-től,

- 137.382,- (egyszázharminchétezer-háromszáznyolcvankettő) Ft után 2013. május 16-tól,

- 2.756.806,- (kettőmillió-hétszázötvenhatezer-nyolcszázhat) Ft után 2017. május 15-től,

- 4.113.942,- (négymillió-egyszáztizzenháromezer-kilencszáznegyvenkettő) Ft után 2019. június 15-től,

- 1.665.000,- (egymillió-hatszázhatvanötezer) Ft után 2015. december 1-től,

- 10.812.000,- (tízmillió-nyolcszáztizzenkettőezer) Ft után 2013. június 15-től,

- 800.000,- (nyolcszázezer) Ft után 2014. január 1-től,

- 14.073.500,- (tizennégymillió-hetvenháromezer-ötszáz) Ft után 2014. június 15-től,

- 1.890.000,- (egymillió-nyolcszázkilencvenezer) Ft után 2018. május 15-től

kezdődően a kifizetés napjáig járó, 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes, 2013. július 1-től a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, továbbá

2020. december 1. napjától minden hónap 10. napjáig havi 100.380,- (egyszázezer-háromszáznyolcvan) Ft jövedelempótló járadékot, valamint havi 225.000,- (kettőszázhuszonötezer) Ft költségpótló járadékot,

2021. január 1-től minden év január 10. napjáig évi 55.000,- (ötvenötezer) Ft költségpótló járadékot, valamint

635.000,- (hatszázharmincötezer) Ft perköltséget.

[24] Ezt meghaladóan a bíróság a felperesek kereseteit elutasította.

[25] Az ítéletet havi 325.380,- (háromszázhuszonötezer-háromszáznolcvan) Ft járadék, évi 55.000,- (ötvenötezer) Ft járadék, valamint 260.700,- (kétszázhatvanezer-hétszáz) Ft tőke és késedelmi kamatai vonatkozásában előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

[26] Kötelezte a bíróság az alperest, hogy a Veszprémi Törvényszék Gazdasági Hivatala külön felhívására fizessen meg az államnak 815.880,- (nyolcszáztizenötezer-nyolcszáznyolcvan) Ft perköltséget. Rendelkezett, hogy a fennmaradó 500.004,- (ötszázezer-négy) Ft perköltséget, és az eljárás során felmerült 1.500.000,- (egymillió-ötszázezer) Ft illetéket az állam viseli.

[27] Az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy - a jogvitában még alkalmazandó - a polgári perrendtartásról szóló 1952.évi III.tv. (rPp.) 229. § (1) bekezdése értelmében az alperes kártérítési felelősségét megállapító jogerős közbenső ítéletre tekintettel a felperesek által érvényesített vagyoni, illetve nem vagyoni kárigények jogalapja nem tehető vitássá.

A jogerős közbenső ítélet a kártérítési felelősség terjedelme tekintetében akként foglalt állást, hogy az alperes azon károkért tartozik helytállni, amelyek egyrészt az I.r. felperes terhesgondozása során elkövetett alperesi mulasztás következtében abból adódnak, hogy 2007. december 28. napján a III.r. felperes egészségkárosodottan megszületett. Az alperes ugyanis a magzat méhen belüli fejlődési rendellenességét nem ismerte fel, ezáltal megfosztotta az anyát az önrendelkezési jogától a szülőket a családtervezési joguk gyakorlásától, valamint mindkettőjüket a teljes egészséges családban élés lehetőségétől.

Az 1/2008 Polgári Jogegységi határozatban foglaltaknak megfelelően a szülőknek a fogyatékosan megszületett gyermek léte miatt megnehezült élete jelenti polgári jogi értelemben azt a vagyoni és nem vagyoni kárt, amely pénzben kifejezve az orvosi mulasztás folytán az egészségügyi intézményre hárítható.

[28] Az alperes azokért a károkért is felel, amelyek abból fakadnak, hogy a III.r. felperes születése után elmulasztott vizsgálatok és hormonkezelések miatt a III.r. felperes születési rendellenességből következő egészségügyi állapotán túlmutató további idegi- értelmi fejlődési elmaradottsága is bekövetkezett.

[29] Az elsőfokú bíróság a jogvitát - a jogsértés időpontjában irányadó - a polgári törvénykönyvről szóló 1959.évi IV. tv. (rPtk.) 355. § (1) (4) bekezdése, 359. § (1) bekezdése, valamint a nem vagyoni károk tekintetében a 34/1992.(VI.1.) AB határozatban írt szempontok figyelembe vételével bírálta el.

[30] Leszögezte, hogy a nem vagyoni kártérítés a személyiséget ért sérelem kompenzálására szolgáló polgári jogvédelmi eszköz, amely az elszenvedett személyiségi jogi sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodik, amely az elszenvedett sérelemért egyenértékű, ám másnemű előnyt nyújt, ugyanakkor sem a személyiséget ért hátrány mértéke, sem annak hozzávetőleges ellentételezésére alkalmas kárpótlás összege nem mérhető objektív mércével, és nem határozható meg általános ismérvekkel, hanem mindig az adott élethelyzet és adott tényállás szerint bírálendő el. Ennek körében a károsult személyi körülményein, társadalomban

elfoglalt helyzetén túl a jogsértés súlyát és annak a károsult életében bekövetkezett következményeinek súlyosságát kell értékelni, de tekintettel kell lenni az ár- és értékviszonyok, jövedelmek és inflációk alakulására is. Nem hagyható figyelmen kívül a hasonló következményekkel járó jogsértésekkel összefüggő ítélkezési gyakorlat és annak megfelelő egységes megítélés követelménye sem.

[31] Az elsőfokú bíróság az I-II.r. felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés összezszerűségének mérlegelése körében tekintettel volt mindazon hátrányos körülményekre, amelyek a sérült gyermek megszületésével az életvitelükben, életminőségükben bekövetkeztek: azaz a rájuk háruló munkateher mennyiségére, egyoldalúságára, a párkapcsolatuk elnehezülésére, a személyes és családi elszigetelődésükre és a szabadidős tevékenységeik megszűnésére. A beszerzett igazságügyi pszichológiai szakvélemény igazolta I-II.r. felperesek lelki folyamataiban bekövetkező hátrányokat, a mindkettejüket ért, bár nem azonos mértékű pszichés megterhelést is.

A fenti körülmények együttes mérlegelésével a Pp.206. § (1) bekezdésébe foglaltak alkalmazásával az I-II.r. felperesek által igényelt 10.000.000 és 8.000.000 forint nemvagyoni kártérítést az elsőfokú bíróság szükségesnek, egyben elégségesnek ítélte az I-II.r. felpereseket ért hátrányok hozzávetőleges ellensúlyozására.

[32] A III.r. felperes tekintetében a bíróság azt a körülményt értékelte, hogy a szükséges hormonpótlás késedelmes megkezdése következtében természettudományos módon meg nem határozható mértékben ugyan, de romlott a születésekor meglévő agyi fejlődési rendellenességéből fakadó egészségkárosodása, és ezáltal tovább nehezült a gyermek adaptálódása az átlagos életkörülmények közé. Az azonban az orvosszakértői véleményből kitűnt, hogy az őt jellemző komplex klinikai képet alapvetően a vele született rendellenességek uralják, amelyen a hormonkezelés késedelme ronthatott. Ezért az elsőfokú bíróság a III.r. felperes vonatkozásában a késedelem okozta állapotrosszabbodásból fakadó járulékos hátrányok kompenzálására 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítést talált alkalmasnak.

[33] A hasonló tényállású esetekben tükröződő bírói gyakorlat alapulvételével (Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.22.245/2011/5., a Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.22.145/2010/4., a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.423/2012/4., a Kúria Pfv.III.20.687/2011/6., a Kúria Pfv.III.20.737/2019/4. számú ítéletei) az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy az eredetileg követelt összeghez képest 2020. januárjában jelentősen megemelt nemvagyoni kártérítési igények nem a károkozaskori, azaz a 2007. évi, hanem az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyokat tükrözik.

Ezért az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítések összegét nem a károkozaskori, hanem az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyok figyelembevételével határozta meg, ebből következően a kamatfizetési kötelezettség megállapítását mellőzte. E körben az elsőfokú bíróság az EBH. 2009.2041. számú határozatot, a Győri Ítéltábla Pf.I.20.034/2007/3. számú, és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.282/2018/8.számú ítéletét hívta fel.

Az elbírálaskori ár- és értékviszonyok alapulvételét az is indokolja, hogy a károsodás 2007. december 28-i időpontjához viszonyítva eltelt 13 esztendő alatt nemcsak az általános életviszonyok változtak meg jelentős mértékben, hanem a gyermek növekedésével a

döntéshozatal időpontjában az ő és a család életében kibontakozó hátrányok is közvetlenül érzékelhetővé, nyilvánvalóvá és értékelhetővé váltak.

[34] Az elsőfokú bíróság a III.r. felperes pszichés állapota igazolására előterjesztett, az orvosszakértői vélemény kiegészítésére irányuló indítványt szükségtelennek ítélte, figyelemmel arra, hogy a bíróságnak - a felperesek korábbi indítványával összhangban feltett és a vizsgálandó szempontokat pontosan beazonosító - kérdéseire a pszichológus szakértő adekvát válaszokat adott, amely alapján a jogvita elbírálható volt.

[35] Az elsőfokú bíróság az I.r. felperes jövedelemveszteségének számítása során azon időszakokat vette figyelembe, amelyek alatt az I.r. felperes a III.r. felperes egészségi állapota miatt nem tudott munkát vállalni és a GYEST kényszerült igénybe venni. Ezen időszakokra az I.r. felperes jövedelemveszteségét a munkahelyén elérhető jövedelem társadalombiztosítási járulékokkal csökkentett összege és a kézhezvett GYES összegének különbözeteként határozta meg.

- 2009. december 29-től 2010. december 6-ig 1.060.764 forint elmaradt munkabér – 289.845 forint gyes = 770.919 forint elmaradt jövedelem

- 2013. május 1. napjától 2013. június 2-ig elmaradt munkabér 164.742 forint – 27.360 forint gyes = 137.382 forint jövedelemveszteség

- 2016. október 8-tól 2017. december 28-ig elmaradt munkabér 2.347.200 forint – 378.765 forint gyes = 1.968.435 forint jövedelemveszteség.

[36] A fenti releváns időszakokban a felperes munkáltatója összesen 318.176 forint - járulékokkal csökkentett összegű - jutalomban részesítette a munkavállalókat. A fenti összegek összesítése alapján megállapítható, hogy 2017. december 28.napjáig az I.r. felperes jövedelemvesztesége 3.665.107 forint. Az elsőfokú bíróság kitért arra, hogy a cafetériai juttatás összegét a jövedelemveszteség kalkulálásánál mellőzte. Az I.r. felperes ugyanis kizárólag az éves keretösszeget közölte annak megjelölése és igazolása nélkül, hogy az éves keretösszegeből milyen elemek választhatók, és azok után milyen összegű társadalombiztosítási járulék levonására került volna sor. Az köztudomású tény, hogy a járulékok mértéke függ a választott cafetéria elemtől, a természetbeni juttatás és a készpénz kifizetés ugyanis eltérő terhekkel jár. Fenti okból a bíróság bizonyítottság hiányában a cafetéria juttatást a jövedelemveszteség kalkulálása során figyelmen kívül hagyta.

[37] Az elsőfokú bíróság elfogadta a felperesek azon előadását, hogy a III.r. felperes állapota miatt kényszerült az I.r. felperes a cég1 Kft.-nél fennálló munkaviszonyának közös megegyezéssel történő megszüntetésére. Ezért jövedelemveszteség címén érvényesített kártérítési igénye 2018. január 1. napjától kezdődően azon időszakok vonatkozásában is megalapozott, amikor a jövedelme nem érte el a cég1 Kft.-nél megszerezhető jövedelmet.

Az I.r. felperes 2018. január 1.napjától elérhető, járulékokkal csökkentett havi nettó jövedelme 211.900 forint (bruttó 260.000 forint) lett volna, így 2018.évben – bruttó 260.000 forint jutalomra is tekintettel – 2.754.700 forintot, 2019-ben 2.542.800 forintot, míg 2020.

november 30-ig 2.330.900 forintot eredményezett volna számára. Ezen összegből levonandók a 2018. és 2020. november 30. napja közötti bevételek, azaz 1.062.133 forint, 1.273.937 forint és 1.178.388 forint. Mindezek összesítéseként 2018. január 1-től 2020. november 30-ig az I.r. felperes összesen 4.113.942 forint összegtől esett el.

[38] A jövőre nézve megítélt, 2020. december 1-től fizetendő 100.381 forint jövedelempótló járadék összegét az elsőfokú bíróság az I.r. felperes elérhető havi nettó 211.900 forint munkabére, és a ténylegesen készhez vett GYOD 111.519 forintos nettó összege különbözeteként 100.380.- FT/hó összegben határozta meg.

[39] A II.r. felperes által érvényesített jövedelemveszteségre alapított kártérítési igényt az elsőfokú bíróság elutasította. A II.r. felperes az általa igényelt elmaradt jövedelem összegét akként kalkulálta, hogy a 2008. és 2020. közötti időszakban a kőfaragó vállalkozásával elért jövedelem napokra arányosított összegét szorozta meg a III.r. felperes egészségügyi ellátásai miatt kiesett munkanapok számával.

A fenti elszámolási mód azonban a vállalkozási jogviszony vonatkozásában az elmaradt jövedelem számításának nem lehet alapja. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a II. r. felperesnek - a munka jellegéből adódóan - azt kellett volna igazolnia, hogy a családi körülményei, köztük a III.r. felperes orvosi kezelésekre szállítása miatt esett el bizonyos megbízásoktól, vagy a meglévőket csak egyéb tevékenységei rovására tudta elvégezni.

[40] A II. r. felperes személyes előadása arra enged következtetni, hogy alapvetően az orvosi ügyeleten betöltött feladatkörével kapcsolatos munkavégzését kellett átszerveznie annak érdekében, hogy a III. r. felperest az orvosi vizsgálatokra szállíthassa.

Ezen kártérítési tétel fentiek okán történő elutasítása miatt az elsőfokú bíróság az orvosszakértői vélemény kiegészítését indokolatlannak tartotta abban a körben is, hogy az utazásokhoz egy vagy két kísérőre van-e szükség.

[41] Az I. r. felperes édesanyja részére teljesített kifizetések megtérítése iránti kárigényt a bíróság bizonyítottság hiányában utasította el.

Az I-II. r. felperések kereseti tényállítása e körben az volt, hogy 2010. december 7. napjától 2013. május 20. napjáig minden hónapban megtérítették a nagyszülő részére a buszbérlet árát 15.000,- Ft havi összegben, valamint minden hónapban 51.500,- Ft-tal egészítették ki a nagyszülői GYES 28.500,- Ft-os összegét. Ezen a címen havi 66.500,- Ft-ra tartottak igényt, amely a 30 hónap időtartamra 1.995.000,- Ft megtérítési igényt eredményezett.

[42] A felperések ezen kárigénye több pontatlanságot is tartalmaz (41/F/4., 54/F/3. számú iratok), a per későbbi szakaszában ezen keresetüket számszakilag kis eltérésekkel terjesztették elő (1.973.000,- Ft, illetve 1.969.450,- Ft), és ezen igény alapjául szolgáló tényelőadásukat sem pontosították annak tükrében, hogy a Volán-buszbérletek ára, illetve a minimálbér is évente változott. A számszaki bizonytalanságot fokozta az is, hogy a nagyszülő részére a GYES-t 10 %-os nyugdíjjárulékkel csökkentett nettó összegben folyósították.

A bizonyítás céljából csatolt okiratok sem tartalmaztak számszakilag azonos összegeket, illetve egymást teljesen lefedő időszakokat tekintettel arra is, hogy a nagyszülő 2013. április 30.-ig állt GYES-re jogosító státuszban, ugyanakkor ezen igényt a felperesek 2013. május 20-ig érvényesítették.

tanúl tanú azon vallomása, miszerint a felperesek a minimálbérre egészítették ki a GYES összegét, önmagában az összecszerűség bizonyítására nem volt alkalmas. A csatolt okiratok bizonyító erejével kapcsolatos alperesi aggályokat pedig a felperesek nem oldották fel.

[43] A perben szerzett aggálytalan orvosszakértői vélemény a I-II. r. felperesek állításának megfelelően alátámasztotta az egészségkárosodott gyermek állapota miatti ápolás, gondozás, háztartási kisegítés, különböző fejlesztések, gépkocsival történő szállítás, gyógyhatású készítmények, szemüvegek, otthoni eszközök igénybevétele indokoltságát, valamint az ápolás, gondozás, háztartási kisegítés idősükségeit, ezért a bíróság akként foglalt állást, hogy azok - részben mérlegeléssel megállapított - összege megtérítése indokolt, és a károkozó alperesre áthárítható az alábbiak szerint.

[44] A rehabilitációs költségként érvényesített kártételek tekintetében az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy a meghallgatott tanúk vallomásai és a perben becsatolt igazolások alátámasztották, hogy az I-II. r. felperesek az általuk megjelölt gyakorisággal igénybe vették ezeket a szolgáltatásokat, és kifizették azok ellenértékét, és az ezen alkalmakra történő gépjárművel történő szállítás tényét is igazolták. Az e körben is aggálytalan orvosszakértői vélemény pedig alátámasztotta a fejlesztések indokoltságát, és a III. r. felperes állapotának javításában betöltött jótékony szerepét. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy I-II. r. felperesektől nem követelhető meg, hogy a napi, heti, havi rendszerességgű, éveken át tartó fejlesztések, utazások mindegyikének felmerültét és költségét okirattal igazolják.

[45] Az alperes az összecszerűség egyes tételeit részleteiben nem vitatta, ezért az elsőfokú bíróság – a rehabilitációs fejlesztésekre történő szállítások többletköltségét is itt elszámolva - az ezen a jogcímen érvényesített igényeket 2008. június 4. napjától 2020. november 30. napjáig bezárólag 12.560.500,- Ft-ban állapította meg 2014. június 15. napjától számított kamatfizetési kötelezettség mellett.

A III. r. felperes rehabilitációja vonatkozásában a jövőre nézve is indokolt gyakoriságú alkalmak, a közölt óradíjak, valamint a szállítás költsége szem előtt tartásával általános kártérítésként 2020. december 1. napjától kezdődően havi 100.000,- Ft járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

[46] Az egyéb úticélokhöz köthető, elsősorban az iskolába járással, illetve az eseti, hétköznapi ügyintézésrel kapcsolatos közlekedési többletköltség címén az elsőfokú bíróság 2015. szeptember 1. napjától kezdődően 2020. november 30. napjáig bezárólag 1.890.000,- Ft-ot, és ez után 2018. május 15. napjától járó kamatait ítélte megalapozottnak, azzal, hogy 2020. december 1. napjától kezdődően havi 30.000,- Ft költségpótló járadék megfizetésére is kötelezte az alperest.

[47] Az ezen a címen érvényesített kárigény vizsgálatánál a törvényszék abból indult ki, hogy az orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy a III. r. felperes mozgáskorlátozottságára tekintettel számára a tömegközlekedés igénybevétele fokozott kockázattal jár, ezért mind az iskolába járással, mind pedig az egyéb ügyintézésrel kapcsolatosan a gépkocsi igénybevétele indokolt. Tekintettel arra, hogy a felperesek ezen kárigényt tételesen nem munkálták ki, a havi átlagosan megtett távolság, illetve gépjárműfogyasztási adatok hiányában az elsőfokú bíróság a köztudomású üzemanyagárakból kiindulva általános kártérítésként állapította meg a felperesek javára ezen a jogcímen fizetendő kártérítés és járadék összegét.

A bíróság tekintettel volt arra is, hogy a különböző rehabilitációs fejlesztésekre történő szállítás során felmerülő közlekedési többletköltséget a rehabilitációs költségek körében már elszámolta.

[48] A felperesek a pécsi klinikára történő szállítással kapcsolatosan 309.460,- Ft szállásköltséget igazoltak, ezért az elsőfokú bíróság az ezen a jogcímen előterjesztett 300.000,- Ft és annak 2014. január 1. napjától számított kamatai megfizetésére irányuló kereseti kérelmet megalapozottnak ítélte.

[49] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy az ápolás, gondozás többletköltsége, a háztartási kisegítés, illetőleg a jövedelemvesztés címén előterjesztett vagyoni igények ugyan egymástól eltérő ténybeli alapon nyugvó követelések, azonban ezen kártípusok – az eltéréseik ellenére – nem függetleníthetők egymástól.

Az ápolási, gondozási többletköltség vagyoni kártérítésként történő megítélése azon alapul, hogy az alperes jogellenes magatartásának hiányában az I-II. r. felperesek részéről ilyen mértékű ápolási, gondozási tevékenység kifejtésére a III. r. felperes mellett nem volna szükség. A háztartási kisegítő többletköltsége azért megalapozott, mert az I-II. r. felpereseknek az ápolás, gondozás terén kifejtett többlet-tevékenysége következményeként kevesebb ideje maradt annak a háztartási munkának a végzésére, amely a fokozott mértékű gondozáshoz társul, és munkaigénye is magasabb annál, mint ami egy átlagos háztartásban szokásos. Az I. r. felperes pedig keresetvesztésre azért tarthat igényt, mivel a III. r. felperesnek az alperes mulasztása miatt kialakult egészségi állapota nem teszi lehetővé a munkavállalását.

Nem indokolt azonban a jövedelemkiesés, ápolás, gondozás költsége és a háztartási kisegítés költségének együttes, teljes összegben való megtérítése, amennyiben az alapjukat képező tevékenységek egymást időben – részben vagy egészben – átfedik. Az ügy egyedi sajátosságai alapján kell döntenie abban a kérdésben, hogy a gondozó szolgálat díjait milyen mértékben veszi alapul a bíróság a járadék összegének megállapításakor (Kúria Pfv.III.20.737/2009/4. sz. ítélet). Amennyiben tehát az I. r. felperes az ápolást, gondozást, többlet-háztartási munkát részben nem a szabadideje, hanem felszabadult munkaideje alatt végezte, és ennek ellenére mindhárom fajta kárigényt teljes összegben megítélné a bíróság, úgy a vagyoni hátrány többszörösen kerülne kompenzálásra.

[50] A fentiek tükrében az elsőfokú bíróság az ápolási, gondozási költség megtérítését annak alapján állapította meg, hogy a szakvélemény a III. r. felperes első három életévére

napi 2 óra, ezt követően napi 4 óra időtartamban határozta meg az állapotából fakadó többletgondozás mértékét.

Az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint az ápolással, gondozással összefüggésben érvényesített kárigény elbírálásánál a szakosodott intézmény díjának 75 %-a, vagy a ténylegesen kialakult piaci viszonyok szerinti óradíjak vehetők figyelembe (Kúria Pfv.III.20.765/2017/7., Pfv.VIII.20.047/2019/4. sz. ítéletek).

Az elsőfokú bíróság az I-II. r. felperesek által 2008. január 1. napjától 2011. december 31. napjáig 700,- Ft, 2012. január 1. napjától 2015. december 31. napjáig 800,- Ft, 2016. január 1. napjától 2018. december 31. napjáig 900,- Ft, 2019. január 1. napjától 2019. december 31. napjáig 1.200,- Ft, és 2020. január 1. napjától 2020. november 30. napjáig figyelembe vett 1.400,- Ft-os óradíjat reálisnak ítélte figyelemmel arra, hogy az a cég² Házi Betegápoló Szolgálat 2007. október 1. napjától érvényes áradatai alatt maradtak.

[51] Az ápolási, gondozási többlet-tevékenység szakértői véleményben meghatározott napi mértékéből, valamint a bírói gyakorlat szerint figyelembe vehető óradíjak összegéből kiindulva az elsőfokú bíróság – általános kártérítésként - az ápolási, gondozási költség összegét

- 2008. január 1. napjától 2009. december 31. napjáig havi 42.000,- Ft alapulvételével 24 hónapra összesen 1.008.000,- Ft,
- 2010. december 1. napjától december 31. napjáig 42.000,- Ft,
- 2011. január 1. napjától december 31. napjáig havi 84.000,- Ft-tal számolva 1.008.000,- Ft,
- 2012. január 1. napjától 2013. április 30. napjáig havi 96.000,- Ft alapulvételével 384.000,- Ft,
- 2013. június 1. napjától 2015. december 31. napjáig 31 hónapra 96.000,- Ft-tal számolva 2.976.000,- Ft,
- 2016. január 1. napjától szeptember 30. napjáig 9 hónapra havi 108.000,- Ft alapján 972.000,- Ft,
- 2018. január 1. napjától december 31. napjáig havi 108.000,- Ft-tal számolva 1.296.000,- Ft,
- 2019. január 1. napjától december 31. napjáig 144.000,- Ft havi összeggel kalkulálva 1.728.000,- Ft,

- 2020. január 1. napjától 15. napjáig havi 168.000,- Ft-tal számolva 84.000,- Ft,

összesen: 9.498.000,- Ft kártérítés állapítható meg a felperesek részére.

[52] Az ápolás, gondozás címén érvényesített kártétel körében azon időszakok vonatkozásában, amelyekre az I. r. felperes javára a bíróság jövedelemveszteséget azért ítelt meg, mert nem tudott munkát végezni, úgy az ápolás, gondozás címén érvényesített igény díjtételeit a fentiekben figyelembe vett óradíjak 1/3-ában állapította meg.

Ezért

- 2010. január 1. és 2010. november 30. között 11 hónapra 14.000,- Ft-tal számolva 154.000,- Ft,
- 2013. május hónapra 32.000,- Ft,
- 2016. október 1. napjától 2017. december 28. napjáig 15 hónapra 36.000,- Ft alapulvételével 540.000,- Ft,
- 2020. január 15. napjától 10,5 hónapra 56.000,- Ft-tal számolva 588.000,- Ft összegekben állapította meg az ápolási, gondozási díj összegét,

összesen: 1.314.000,- Ft-ban.

[53] A fentieket összegezve ápolás, gondozás címén az I-II. r. felperesek javára 10.812.000,- Ft-ot és ennek 2013. június 15. napjától fizetendő kamatait ítélte meg azzal, hogy 2020. december 1. napjától kezdődően havi 84.000,- Ft járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

[54] A háztartási kisegítő költsége címén az elsőfokú bíróság a felperesi igényeket - a káronszerzés tilalmának szem előtt tartása mellett - 2010. december 7. napjától 2013. április 30. napjáig, valamint 2018. január 1. napjától 2020. január 14. napjáig találta megalapozottnak tekintettel arra, hogy az I. r. felperes ezen időszakokban dolgozott, így a napi munkaidején túl volt kénytelen a többlet-házimunkát elvégezni.

[55] A bíróság figyelemmel volt arra is, hogy második gyermekének megszületésére tekintettel az I. r. felperes 2013 májusától a várandóssága okán otthon tartózkodott, illetve értékelte azt a körülményt is, hogy a III.r. felperes 2012. szeptember 1-től óvodába, 2015. szeptember 1-től pedig iskolába járt.

Abból indult ki, hogy a szakértő a gyermek 2 éves korától napi 1 órában határozta meg a többlet-háztartási munka mértékét. A bíróság mérlegeléssel 1.000,- Ft óradíjat ítelt elszámolhatónak, amely alapján havi 30.000,- Ft összeg alapulvételével 55,5 hónapra

számítottnan 1.665.000,- Ft megfizetésére kötelezte az alperest. Mivel az I. r. felperes 2020. január 15. napjától GYOD-ben részesül, illetve részére jövedelem-, valamint költségpótló járadékot is megállapított a bíróság, ezért háztartási kisegítő költsége jogcímén járadék megállapítását nem találta indokoltnak, mivel a napi 1 óra időtartamú többlet-házimunka a gyermek iskolai elfoglaltsága alatt is elvégezhető.

[56] Az igazságügyi orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy a III. r. felperes állapota többlet mosó- és fertőtlenítőszer szükségletet generál. Ezen a jogcímen az elsőfokú bíróság az igényt 2010. január 1. napjától találta megalapozottnak, mivel a gyermek mozgásfejlődése ezen időponttól tette szükségessé a többlet-takarítást, a lakás és a ruhák többlet-tisztítását. A felperesek által ezen a címen 2010. január 1. napjától 2020. november 30. napjáig igényelt 546.000,- forint 50 %-át elfogadva, 273.000,- Ft és ennek 2014. június 15. napjától számított késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alperest azzal, hogy 2020. december 1. napjától havi 3.000,- Ft költségpótló járadékot állapított meg.

[57] A felperesek többlet-rezsi költség címén érvényesített, általánosság szintjén mozgó, konkrétumokkal alá nem támasztott igényét a bíróság bizonyítottság hiányában utasította el.

[58] A szemüvegvásárlás költségeként a felperesek 2016., 2017., 2018. és 2019. években összesen 160.700,- Ft kiadást igazoltak. Ezen a címen előterjesztett követelésük azonban 610.000,- Ft volt. Kiindulva abból, hogy a III. r. felperes 2013. évtől kezdődően két szemüveget viselt, az elsőfokú bíróság mérlegeléssel ezen összeget 400.000,- Ft-ban határozta meg. 2020. január 1. napjától évi 55.000,- Ft járadékigényt talált megalapozottnak.

[59] A gyógyszerköltség körében a törvényszék az egyszer használatos injekciós tűk, illetve a szemüvegre használt szemtapaszok költségét a rendelkezésre álló darabszám, illetve Ft/db költség adatokból kiindulva, kerekítve havi 1.500,- Ft-ban határozta meg, amelyhez a vitaminköltség becsült mértékét hozzászámítva ezen a címen általános kártérítésként havi 8.000,- Ft ítélt megalapozottnak. Erre tekintettel a lejárt járadék összegét 2008. január 1. napjától 2020. november 30. napjáig 555 hónap alapulvételével 8.000,- Ft/hónappal számolva 1.240.000,- Ft-ban határozta meg 2020. december 1. napjától kezdődően havi 8.000,- Ft járadék megfizetése mellett.

[60] A gyógyászati segédeszközök iránti igényt a felperesek számlákkal alátámasztották, így ebben a tárgykörben 100.000,- Ft összegű keresetüket az elsőfokú bíróság alaposnak ítélte, míg az ezen a címen előterjesztett járadékigényt elutasította. Ezen gyógyászati eszközök szükségessége a későbbiekben nem valószínűsíthető.

[61] A személygépkocsi többlethasználata miatti értékcsökkenés megtérítése iránti igény a jellegéből adódóan túlmutat a III. r. felperes tényleges szükségleteihez igazodó kártérítési igények körén. A felperesek által közölt értékesítési adatok pedig nem támasztanak alá jelentős, a futásteljesítmény eredményezte értékcsökkenést. A felperesek ezen keresete ténybelileg, valamint összecszerülésében is kidolgozatlan maradt. ezért a bíróság azt megalapozatlanság okán elutasította. Ebből következően a műszaki szakértő perbe való bevezetésére vonatkozó indítványt – figyelemmel a tényelődadás hiányosságaira - alaptalannak ítélte.

[62] Az ideiglenes intézkedés keretében teljesített és személyenként 3.000.000,- Ft összegű kifizetést az elsőfokú bíróság - célszerűségi szempontok alapján - a felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés körében számolta el figyelemmel arra, hogy azt az elbíráláskori ár- és értékviszonyok alapján határozta meg. Az elszámolás körében a bíróság tekintettel volt arra, hogy a jogosult a kötelezett javára eltérhet a részteljesítés elszámolására irányadó 1/2011. (VII.5.) polgári jogegységi határozatban, a Ptk. 285. §-ában, a Ptk. 293. §-ában írt szabályoktól. A felek között e körben megállapodás ugyan nem született, azonban az elszámolás ezen módja egyik fél számára sem járt hátránnyal.

[63] A törvényszék az egyes kártérítési tételek után a késedelmi kamatot a középátlagos időponttól a Ptk. 301. § (1) bekezdése alkalmazásával állapította meg.

[64] A felperesek az eredetileg érvényesített 92.644.400,- Ft-hoz képest a részükre megítélt 58.019.549,- Ft-ra tekintettel 62 %-ban minősültek pernyertesnek.

Az elsőfokú bíróság a - felmerült 1.315.884,- Ft összegű szakértői díjból és tanúdíjból, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a)-b) pontjai alkalmazásával megállapított összegű ügyvédi munkadíjból álló - perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, figyelemmel arra, hogy a felperesek a perben teljes személyes költségkedvezményben részesültek, míg az alperes alanyi illetékmentességét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapozta meg.

[65] A felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és ennek keretében a kereseti kérelemben írt kártételek törke-, kamat- és járadékösszegeinek emelését indítványozták az alábbiak szerint.

[66] A nem vagyoni kártérítés címén a felperesek javára megítélt törkeösszegek után 2007. december 28. napjától a Ptk. 301. §-a szerint számított törvényes késedelmi kamatokra tartottak igényt.

[67] Az I.r. felperes részére 2020. december 1-jétől megítélt havi 100.380,- Ft jövedelempótló járadék havi 186.481,- Ft-ra történő felemelését kérték.

[68] A II.r. felperes javára 1.813.842,- Ft és annak 2012. november 15-től számított törvényes középátlagos késedelmi kamatának megfizetésére, valamint 2020. december 1-jétől kezdődően minden hónap 10. napjáig bezáróan havi 20.000,- Ft járadék folyósítására kérték kötelezni az alperest.

[69] Az I.r. felperes édesanyja részére teljesített kifizetések címén (bérkiegészítés és buszbérlet költsége) összesen 1.969.450,- Ft-ra és annak 2012. március 1-jétől számított törvényes késedelmi kamataira tartottak igényt.

[70] Az ápolási-gondozási költség címén a 2010. január 1-jétől 2010. november 30-ig terjedő időszakra, 2013. májusra, illetve 2016. október 1-jétől 2017. december 28-ig és 2020. január 15-től november 30-ig terjedő időszakokra is a kereseti kérelemben megjelölt összegű, azaz 1/3 helyett a teljes összegű ápolási-gondozási díjat igényelték azzal, hogy a járadék összegét havi 84.000,- Ft helyett havi 168.000,- Ft-ban kérték megállapítani.

[71] A többlet mosószer- és fertőtlenítőszer költsége címén a kereseti kérelemben megjelölt 546.000,- Ft-nak és annak 2014. június 15-től számított középátlagos késedelmi kamatának, valamint - 2020. december 1-jétől minden hónap 10. napjáig bezárólag havonta előre esedékesen - havi 3.000,- Ft helyett havi 6.000,- Ft járadék folyósítására kérték kötelezni az alperest.

[72] A rezsi többletköltség címén 630.000,- Ft és annak 2014. június 15-től számított törvényes késedelmi kamata, valamint 2020. december 1-jétől havi 6.000,- Ft járadék folyósítására kérték kötelezni az alperest.

[73] A személygépkocsi vásárlás és amortizációs fenntartási többletköltségként 1.010.000,- Ft-ra és annak 2014. június 15-től számított törvényes késedelmi kamatára, valamint 2020. december 1-jétől minden hónap 10. napjáig havonta előre esedékesen havi 10.000,- Ft járadékra tartottak igényt.

[74] Kérték az elsőfokú bíróság által megítélt 635.000,- Ft perköltség összegének felemelését is másodfokú eljárás során megállapított marasztalási összeg alapulvételével.

[75] A felperesek másodlagos fellebbezési kérelme a rPp. 252. § (3)-(4) bekezdései alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult azzal, hogy a II.r. felperes jövedelem veszteségét érintően igazságügyi orvosszakértői kiegészítő bizonyítás, illetve a személygépkocsi amortizációs többletköltség körében igazságügyi gépjárműszakértői bizonyítás elrendelését kérték.

Arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményének mérlegelése során nem a Pp. 206. § (1), (3) bekezdésében írtak szerint járt el, és nem megfelelően mérlegelte a fellebbezett jogcímeken rendelkezésre álló bizonyítékokat. A bíróság nem megfelelően tájékoztatta felpereseket a Pp. 3. § (3) bekezdés alapján a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről, valamint a bizonyítás sikertelenségének következményéről. A bizonyítási eljárás során a Pp. 163. § (1) bekezdését, 177. § (1) bekezdését és 182. § (3) bekezdését is megsértette azzal, hogy nem rendelte el az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítését, és nem rendelt ki igazságügyi gépjárműszakértőt, és a szakértői kérdésben saját hatáskörben tett megállapítást.

[76] A nem vagyoni kártérítés körében fenntartották a III.r. felperest érintően az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény kiegészítésére vonatkozó indítványukat. Az álláspontjuk szerint enélkül nem lehet megalapozottan állást foglalni a felperesek nem vagyoni kártérítési igénye összecszerűségéről.

Sérrelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem a káresemény bekövetkeztekor, hanem az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyok alapján hozta meg döntését. A felemelt kereseti kérelmük ugyanis a károsodáskori ár- és értékviszonyokat tükrözi.

[77] Az elsőfokú eljárásban előadottak mellett kiemelték, hogy a káresemény bekövetkeztekor a szülők mindössze 28 évesek voltak, életük végéig teljes egészében a III.r. felperes ápolásának, fejlesztésének, a vele járó terheknek rendelkeztek alá. A bíróságnak figyelemmel kell lennie arra is, hogy I.r.-II.r. felpereseknek mind saját személyükben, mind hozzátartozóként keletkeztek nem vagyoni hátrányai az alperes mulasztásával összefüggésben.

[78] Az összegszerűség körében irányadó bírói gyakorlat reprezentálására hivatkoztak a Győri Ítéltábla Pf.I.20.165/2011/9., valamint Pf.III.20.064/2016/6. számú ítéleteire.

[79] Az I.r. felperes jövedelempótló járadéka felemelésére vonatkozó fellebbezési kérelmüket azzal támasztották alá, hogy a cégl Kft. 2018. évi adataiból kiindulva - a béremelést figyelembevéve - az I.r. felperes havi nettó 260.000,- Ft jövedelemre tett volna szert évi 200.000,- Ft cafetéria és évi 260.000,- Ft jutalom mellett. Ilyen módon 2020. december 1-től kezdődően havi nettó 298.000,- Ft átlagjövedelem volna elérhető az I.r. felperes számára, amelyből levonva a GYOD havi 111.519,- Ft összegét, havi 186.481,- Ft járadék folyósítására kérte kötelezni az alperest.

Az elsőfokú bíróságnak az I.r. felperes jövedelemveszteségének megítélésakor számolnia kellett volna az átlagos béremelkedéssel és a minden évben biztosan járó évi 200.000,- Ft cafetéria és évi 260.000,- Ft jutalom összegével is.

[80] A II.r. felperes jövedelemveszteség címén előterjesztett igényével összefüggően hivatkozott arra, hogy a III.r. felperes állapota miatt a II.r. felperes munkából kiesett napjainak száma 2008-ban 24, 2009-ban 13, 2010-ben 16, 2011-ben 14, 2012-ben 7, 2013-ban 10, 2014-ben 12, 2015-ben 9, 2016-ban 8, 2017-ben 11, 2018-ban 8 és 2019-ben 19 nap.

A munkából kiesett napok száma és az egy napra jutó átlagjövedelem szorzataként reálisan határozható meg a II.r. felperes jövedelemvesztesége. A III.r. felperes orvosszakértői vizsgálatának kiegészítését arra tekintettel is kérte, hogy a III.r. felperes orvoshoz szállítása során a két kísérő igénybevétele – az epilepsziájára tekintettel – indokolt, így a II.r. felperes jelenléte a III.r. felperes hosszabb utaztatásai során nem mellőzhető. Emellett a II.r. felperes alapvető szülői joga, hogy a gyermeke orvosi vizsgálatai alkalmával jelen legyen.

[81] Az I.r. felperes édesanyja részére kifizetett bérkiegészítés és buszbérlet költségével összefüggésben a felperesek kiemelték, hogy a nagyszülő teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatában igazolta, hogy 2011. január 1-jétől 2013. április 30-ig a III.r. felperes felügyeletét ellátta abból a célból, hogy az I.r. felperes munkába állhasson.

Tanúvallomással bizonyították a felperesek azt is, hogy a nagyszülő - a havi nettó 25.650,- Ft GYES mellett - a jövedelme havi 80.000,- Ft-ra történő kiegészítését, valamint a havi buszbérlet megtérítését kérte a felperesektől. 2011. január hónapban még a GYES folyósítása

nem történt meg, ezért erre a hónapra a teljes 80.000,- Ft-ot a felperesek fizették. Ezt követően 2013. április 30-ig havi 54.350,- Ft-ot, valamint a buszbérlet árát térítették a nagyszülő részére. Az elsőfokú eljárás adataiban tapasztalható néhány ezer forintos eltérések nem adhatnak alapot ezen kártétel teljes elutasítására.

Utaltak arra, hogy amennyiben a bíróság az okirati bizonyítékokat aggályosnak ítélte, úgy tájékoztatnia kellett volna a felpereseket ezen aggályok feloldásának szükségességéről.

[82] Az ápolási-gondozási költséggel összefüggésben a felperesek jogi álláspontja az volt, hogy az alperesnek az ápolási-gondozási tevékenységtől függetlenül 100 %-os jövedelemkiesést kell megtérítenie az I.r. felperes részére.

Kiemelte, hogy a III.r. felperes gyógyszerelése, önellátásban való segítése, iskolába és fejlesztő foglalkozásokra való szállítása reggel 6-tól 21 óras elfoglaltságot jelent nemcsak munkanapokon, hanem az év összes napján, ezért indokolatlan az elsőfokú bíróság azon mérlegelése, hogy a jövedelemkiesés megtérítése miatt az ápolási-gondozási díjnak csak az 1/3-át ítélte meg.

Kitértek felperesek arra is, hogy - az alperesre méltányosan - az ápolási-gondozási díj ellenértékéként a piaci szolgáltatók árlistájához képest jóval alacsonyabb összegben jelölték meg óradíjigényüket. Ezért az ápolási és gondozási díjak összegének 2/3-os mértékkel való csökkentése indokolatlan az I.r. felperes által ellátott heroikus munkához képest.

[83] A fentiekre tekintettel az I.r. felperes részére 2010. január 1-jétől 2010. november 30-ig, 2013. májusa, valamint 2016. október 1-jétől 2017. december 28-ig, valamint 2020. január 15-től november 30-ig terjedő időszakokra 1.314.000,- Ft tőkeösszeg helyett 3.942.000,- Ft és ennek 2013. június 15-től járó késedelmi kamatainak megfizetésére kérték kötelezni az alperest. 2020. december 1-jétől havi 84.000,- Ft helyett havi 168.000,- Ft járadék folyósítására tartottak igényt.

[84] A felperesek álláspontja szerint a többlet mosószer fertőtlenítőszer költséget az elsőfokú bíróság indokolatlanul alacsony összegben határozta meg. A III.r. felperes ruháit, ágyneműit külön kell mosni, a gyermek állapota fokozott fertőtlenítési szükségletet generál.

[85] A rezsi többletköltség körében rámutattak, hogy annak jogalapja bizonyított, ugyanis önmagában a többlet házimunka- ápolás-gondozás, a többlet mosószer és tisztítószer szükséglet igazolja, hogy több áram-, víz-, csatorna-, fűtés költség merül fel, mint egy egészséges gyermek nevelése esetén. Mivel ezen igény összecszerúságát bizonyítani lehetetlen, ezért indokolt általános kártérítés keretében történő elbírálása.

[86] A személygépkocsi fenntartás és amortizációs többletköltség körben kiemelték, hogy III.r. felperes állapota miatt a gépjármű havi 1.890 km-t tesz meg, ami egy átlagos család személygépkocsi használati igényéhez képest nagyobb mértékű amortizációt és fenntartási többletköltséget okoz. A gépkocsi értékcsökkenésének meghatározása igazságügyi gépjárműszakértő feladatkörébe tartozó szakkérdés, a bíróság azonban szakértő igénybevétele

nélkül állapította meg, hogy a gépjárműértékesítési adatok nem támasztanak alá jelentős futásteljesítmény eredményezte értékcsökkenést.

[87] Az alperes a fellebbezésében az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a nem vagyoni kártérítés, az I.r. felperes jövedelemvesztesége, a rehabilitációs költségek, illetve az ápolás-gondozás költsége jogcímén megítélt összegek mérséklését kérte a felperesek perköltésében marasztalása mellett.

[88] A nem vagyoni kártérítési igényeket arra hivatkozással kérte csökkenteni, hogy az elsőfokú bíróság által hivatkozott eseti döntésekben a III.r. felperes állapotánál rosszabb állapotban lévő személyek hozzátartozóinak ítélték meg a bíróságok a perbelinél alacsonyabb összegeket.

A bíróság nem értékelte a felperesek hátrányára annak elmulasztását, hogy a perben elkészült orvosszakértői vélemény rögzíti, hogy I.r. felperesnél támogató pszichoterápia, míg II.r. felperesnél kombinált pszichoterápiás ellátás lenne szükséges. A szakértő által javasolt terápia igénybevételének elmaradása miatt felmerült hátrányért az alperes nem tehető felelőssé.

A szakvélemény a III.r. felperesre vonatkozóan rögzíti, hogy normálisnak éli meg az életfeltételeit, tehát negatív hatást a pszichés állapotára nem gyakorolnak. Az elsőfokú bíróság a fenti körülményeket nem kellő súllyal értékelte.

[89] Az alperes az I.r. felperes részére megítélt jövedelemveszteség csökkentését arra hivatkozással kérte, hogy az I.r. felperes utolsó munkahelyén – azaz házastársa vállalkozásában 4 órás munkakörben – elért, 2018. január 2. napjától fennálló munkaviszonyából származó jövedelmet kell alapul venni a jövedelemveszteség összegének megállapításánál.

[90] Értékelendő körülmény az is, hogy az I.r. felperes nem akadályozott abban, hogy munkaviszonyt létesítsen, mivel ezt III.r. felperes jelenlegi állapota lehetővé tenné.

A szakvélemény szerint a III.r. felperes legfeljebb napi 4 órában igényel többletgondozást, az óvodás korhoz képest önellátása javult, ebben kevesebb, míg a tanulásban több segítséget igényel.

[91] A rehabilitációs költségek mérséklését arra hivatkozással kérte az alperes, hogy a szakvélemény a lovasterápia indokoltságát a jövőre nézve nem támasztotta alá. Az sem bizonyított, hogy azt a felperesek ténylegesen igénybe veszik. A csatolt igazolás csak azt tartalmazza, hogy 2018. évig járt a III.r. felperes fejlesztő lovaglásra.

A szakvélemény a heti két alkalom HRG-t és az évi 20 alkalom konduktor vezetésével végzett terápiát tartotta indokoltnak. Az évi 20 alkalom DSGM alkalmanként 6.000,- Ft díjjal számítva havi 10.000,- Ft-ot tesz ki. A fentiekén túl azonban egyéb rehabilitáció indokoltságára a szakvélemény nem tér ki. Ennek tükrében pedig a megítélt havi 100.000,- Ft járadék eltúlzott.

[92] Az ápolás-gondozás költségei körében kiemelte, hogy a cég2 Házi Betegápoló Szolgálat díjszabásának alkalmazása téves, mivel III.r. felperes vonatkozásában szakápolói feladatkörbe tartozó betegápolási tevékenységet nem kell végezni. Utalt az alperes arra, hogy a korrepetálás költsége egyrészt a rehabilitációs költségeknél, másrészt pedig az ápolás-gondozás költségénél is elszámolásra került.

[93] Az ítélet az ápolás-gondozás körében számszaki hibát is tartalmaz, ugyanis napi 4 óra időtartamban az 1.400,- Ft-os óradíj 1/3-ával számolva havi 84.000,- Ft járadék megfizetésére kötelezte az alperest. Az 1.400,- Ft-os óradíj 1/3-a azonban 466,67 Ft, amelynek négyszerese 1.866,67 Ft, amely napi összeg egy hónapra számítva 56.000,- Ft, ezért az ítéletben foglalt havi 84.000,- Ft számszakilag téves.

[94] Tekintettel arra, hogy az I.r. felperes a felszabadult munkaideje alatt végzi a III.r. felperes ápolását, gondozását, valamint a tanulásban más személy segítségét veszi igénybe, akinek költségei a rehabilitáció költségeinél is elszámolásra kerültek, így ezen a jogcímen a felperesi kártérítési igény megalapozatlan.

Hivatkozott a Szekszárdi Törvényszék P.20.215/2010/88. számú határozatára, amely ápolási-gondozási díj megtérítésével egyidejűleg indokolatlannak ítéli a jövedelemvesztés megítélését, mivel a sérült gyermeket gondozó szülő döntése az, hogy a gyermek gondozását személyesen végzi és ezáltal lemond a arról a jövedelemről, amelyet abban az esetben érhetne el, amennyiben munkahelyen végez munkát.

Kiemelte, hogy az I.r. felperes részére GYOD-ot folyósítanak, amelyre az a szülő jogosult, aki a súlyos fogyatékosságából eredően önellátásra képtelen, vérszerinti vagy örökbefogadott gyermekéről, vagy tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik. Fentiekből következően tehát az I.r. felperes javára megítélt jövedelemkiesésre tekintettel ápolási-gondozási díj külön megtérítése már nem indokolt.

[95] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben kiemelték, hogy az alperes a Pp. 234. § (2) bekezdésébe ütköző módon terjesztette elő a fellebbezését, mivel az nem tartalmazza, hogy a határozat megváltoztatását az alperes mennyiben és milyen okból kívánja. Az alperes nem jelölte meg, hogy a fellebbezett kártérítési tételek csökkentését milyen mértékben kéri.

[96] A nem vagyoni kártérítés körében kiemelték, hogy annak megítélt összege azért sem csökkenthető, mert a bíróságnak az I.r., II.r. felperesek esetében egy összetett személyiségi jogsérelmet kell reparálni és a személyükben, valamint a hozzátartozóként elszenvedett személyiségi jogsérelmet is ellentételeznie kell.

Tévesen hivatkozik az alperes arra, hogy a III.r. felperes állapota a saját maga számára természetes. A III.r. felperes az életkora növekedésével felismerte, hogy különbözik az egészséges gyermekektől, érzékeli, hogy vele nem barátkoznak, kiközösítik őt. Ezt a helyzetet nehezen dolgozza fel. Ez a körülmény is indokolta volna a III.r. felperes igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatát. Az erre vonatkozó indítványt azonban az elsőfokú bíróság elutasította.

A felperesek cáfolták, hogy a kárenyhítési kötelezettségüket elmulasztották, ugyanis a 2020 őszén készült igazságügyi szakértői vélemény alapján szembesültek azzal, hogy számukra terápia szükséges, a pandémiás helyzetre tekintettel azonban nem volt lehetőségük szakemberhez fordulni.

[97] Alaptalanul indítványozza az alperes az I.r. felperes részére megítélt jövedelemvesztés csökkentését is, ugyanis 2018. január 2. napjától az I.r. felperes vonatkozásában lejárt a GYES 10 éves időtartama, ezért a házastársa vállalkozásában való elhelyezkedésére azért került sor, hogy társadalombiztosítási jogviszonya fenntartható legyen.

A felperesek hangsúlyozták, hogy a sérült gyermek miatt kényszerűen kialakított napirend nem teszi lehetővé azt, hogy az I.r. felperes munkaviszonyt létesítsen, mert nincs olyan egybefüggő legalább 4 órás időtartam, amikor munkát vállalhatna.

[98] A rehabilitációs költségeket érintően kiemelték, hogy a rendelkezésre álló szakértői vélemény valamennyi rehabilitációs módszer és terápia indokoltságát alátámasztotta.

[99] Az ápolás-gondozás költségével kapcsolatosan hangsúlyozták, hogy az elsőfokú bíróság nem a cég2 Házi Betégápoló Szolgálat díjszabását alkalmazta. A felperesek azzal csak az általuk megjelölt óradíjakat indokolták. A III.r. felperes ellátása körében szakápolói feladatok is felmerülnek, köztük az injekciók beadása, epilepsziás görcsök kezelése. Ezen komplex feladatok ellátására az 1.400,- Ft-os ápolási óradíj nem tekinthető eltúlzottnak.

[100] Kiemelték, hogy a heti 2x1óra korrepetálás a rehabilitációs költségek között került elszámolásra, a III.r. felperesnek azonban ennél jóval több segítségnyújtásra van szüksége a tanulásban, amit az I.r. felperes biztosít számára.

Az álláspontjukat akként összegezték, hogy az I.r. felperes a teljes összegű ápolási-gondozási díjra és a teljes jövedelemkiegészítésre is jogosult.

[101] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében hangsúlyozta, hogy az ügy bonyolultsága, elhúzódó időtartama miatt indokolt, hogy a nem vagyoni kártérítés összegét a bíróság az elbíráláskori ár-értékviszonyok alapján állapítsa meg.

[102] Az I.r. felperes jövedelemvesztését érintően kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság indokoltan hagyta figyelmen kívül a cafetéria összegét a jövedelempótló járadék meghatározásánál tekintettel arra, hogy a cafetéria rendszerben a munkáltató egy bruttó összegben meghatározott juttatási keretet állít össze, amelyből a munkavállaló választja ki az érvényesíteni kívánt elemeket. Az egyes elemek járulékvonzatai azonban eltérőek. A felperesek a cafetéria elszámolásával kapcsolatosan egyéb adatot nem közöltek, ezért az elsőfokú bíróság - a bizonyítatlanságra tekintettel - ezt alappal hagyta figyelmen kívül.

Kiemelték, hogy a jutalom nem alanyi jogon járó juttatás, és a cég1 Kft. esélyegyenlőségi terve nem bizonyítja az I.r. felperes részére járó jutalom összegét.

[103] Az alperes kitért arra, hogy a béremelkedés figyelembevétele esetén a szociális juttatások összegének növekedését is figyelembe kell venni.

[104] A II.r. felperes jövedelemvesztesége megtérítése iránti igényét alappal utasította el a törvényszék mivel nem igazolta, hogy a sérült gyermeke kezelése miatt munkától esett el, amelyből következően bevételtől esett el. A II.r. felperes nyilatkozatai csak arra vonatkoznak, hogy a munkaviszonyában előírt munkarendjét szervezte át, illetve szabadnapot vett ki a III.r. felperes kezelésekre szállítása miatt.

[105] Figyelemmel a felperesi állítások és a csatolt okiratok önmagukban fennálló és egymás közti ellentmondásaira a nagyszülő tanúkenti meghallgatása hiányában nem igazolt a részére történt megtérítés.

Az ápolási-gondozási díj 100 %-os mértékű térítése a káron szerzés tilalmába ütközne, mivel az I.r. felperes a felszabadult munkaideje alatt végzi el a III.r. felperes ápolását-gondozását, a tanulásban pedig más személy segítségét veszi igénybe.

A többlet mosószer, fertőtlenítőszer költség, rezsi költség, személygépkocsi vásárlás, fenntartás és amortizációs többletköltség körében az alperesek megismételték az általuk korábban előadottakat.

[106] A Győri Ítéltábla 2021. március 17-én kelt Pf.IV.20.023/2021/9. számú végzésével megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének az alperest I.r.-II.r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 1.665.000.- Ft és ennek 2015 december 1-től számított, 1.240.000.-Ft és ennek 2014. június 15-től számított, 800.000.- Ft és ennek 2014. január 1-től számított, 1.890.000.-Ft és ennek 2018. május 15-től számított kamatainak megfizetésére kötelező rendelkezései 2021.január 13-án jogerőre emelkedtek.

[107] A felperesek fellebbezése és az alperes fellebbezése is kis részben megalapozottak.

[108] Az ítéletet a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátai között felülvizsgálva (Pp.253. § (3) bekezdés) az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a vagyoni és nem vagyoni kártérítési igények összecszerúsége körében lefolytatta, - ennek során a Pp.3. § (3) bekezdésében írt kötelezettségének eleget tett, az ítélet hatályon kívül helyezésére alapot adó, lényeges eljárási szabályt nem sértett – , és a megalapozott tényállásból helytálló jogi következtetést levonva, az általa felhívott jogszabályok és az irányadó ítélkezési gyakorlat keretei között helyesen mérlegelte az I., II., III. r. felpereseknek járó nemvagyoni kártérítés – és az I.r. felperes jövedelempótló járadéka, valamint a ápolási gondozási járadék kivételével – a vagyoni kártérítés összegét.

[109] Az I., II. r. felperesek javára megállapított nemvagyoni kártérítés tekintetében az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy I., II. r. felpereseket érintően több személyiségi jogsérelem is megállapítható. Mindkettőjük esetében sérült a családtervezéshez és a teljes egészséges családban éléshez fűződő jog, az I. r. felperes esetében az

önrendelkezési joga, a II.r felperes tekintetében pedig a lelki egészséghez fűződő jog is (depresszió).

A fentiek mellett a III. r. felperest érintően - a hormonpótlás késedelméből adódóan bizonyítottan bekövetkezett, de meg nem határozható mértékű, a születési rendellenességen túlmutató - egészségromlás miatt hozzátartozói jogon is személyiségi jogsérelmet szenvedtek el.

[110] A tényállásban részletezettek alapján megállítható, hogy a teljes életvitelük egyértelműen alárendelődött a III. r. felperes állapotából adódó kötelezettségeknek. A sérült gyermek lelkiismeretes gondozása, fejlesztése mindkettejüktől olyan fokú erőfeszítést kíván, amely a családi kapcsolataikat konfliktusokkal terheli, párkapcsolatukra romboló hatással van, második gyermekük nevelésére kevesebb lehetőséget biztosít, és a család elszigetelődését vonja maga után. Az I.r. felperesnek a munkában való kiteljesedésre nincs lehetősége, egyidejűleg a II.r. felperesre hárul a család egzisztenciális, anyagi alapjainak biztosítása, annak minden fizikális lelki terhével együtt.

A III.r. felperes esetében saját sorsú születési rendellenességből fakadó állapoton túlmutató, a késedelmes hormonkezelés miatt bekövetkező egészségromlásban megvalósuló személyiségi jogsérelmet kell kompenzálni.

[111] A pszichológus szakértői vélemény további, a III. r. felperest érintő kiegészítése az elsőfokú bíróság által írt okokból szükségtelen. A rendelkezésre álló orvosi és gyógypedagógiai állapotleírások, szülői nyilatkozatok, és a beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény megállapításai alapján vélemény formálható a III. r. felperes testi és lelki egészségügyi állapotáról és annak életkora előrehaladtával várható változásairól, az őt ért hátrányok mibenlétéről, a mindennapokban való megnyilvánulásáról figyelemmel arra is, hogy esetében csak azok a hátrányok vehetők figyelembe, amelyek a késedelmes hormonkezelés okozta, a saját sorsú fejlődési rendellenességből fakadó állapotán túlmutató idegi, értelmi, mozgási elmaradottságból fakadnak.

[112] A fenti körülmények miatt az elsőfokú bíróság által teljes körűen figyelembe vett szempontok szerint, az elbíráláskori ár-érték viszonyok alapulvételével meghatározott nemvagyoni kártérítési összegek felülmérlegelése – sem annak emelése, sem csökkentése – nem indokolt. Tekintettel a károsodás, és az elbírálás közti jelentős időmúlásra, amely során a sérült gyermek fejlődési fázisaival párhuzamosan a családot ért nemvagyoni hátrányok is folyamatosan változnak, módosulnak, (növekvő tanulási nehézségek, társas kapcsolatok jelentősége, látásromlás stb.) az elbíráláskori ár-értékviszonyok szerint mérlegelt kártérítési összegek a hátrányokhoz jobban igazodó, jobban illeszkedő kompenzációt nyújtanak, és az I., II., III. r. felpereseket ért komplex személyiségi sérelmek adekvát reparációját teszik lehetővé.

[113] Az I.r. felperes jövedelemkiegészítése körében az ítéltábla rámutat, hogy az alperes alaptalanul hivatkozik arra, hogy a cég1 Kft.-nél elérhető jövedelem helyett a bíróságnak az I. r. felperes utolsó, azaz a házastársa vállalkozásában feltüntetett munkabéréből kell kiindulnia a jövedelempótló járadék kalkulálása során.

Az I. r. felperesnek a házastársa kőfaragó vállalkozásában való elhelyezkedése ugyanis nem a tényleges munkavégzést szolgálta, hanem pusztán a biztosítotti jogviszony fenntartására irányuló kényszermegoldást nyújtott.

A cég1 Kft. nyilatkozata, illetve az orvosszakértői vélemény alapján egyértelmű, hogy a III. r. felperes állapota, a gondozás folyamatossága kizárja az I. r. felperes munkavállalását, akár 4 órában is.

A sérült gyermek gondozása hiányában az I. r. felperes a képzettségének megfelelő, 8 órás munkaviszonyban helyezkedhetne el, amelyre a korábbi munkahelye lehetőséget is adna. Ezért az elsőfokú bíróság a jövedelemvesztés kalkulálásánál – az alperes fellebbezésében írtakkal szemben - megalapozottan indult ki a cég1 Kft.-nél 8 órában elérhető jövedelem nettó 211.900 Ft összegéből.

[114] Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a jutalom nem alanyi jogon járó, hanem a munkáltatói döntés alapján, teljesítménytől függő juttatás, ezért a jövedelem veszteség számításánál nem vehető figyelembe.

A cég1 Kft. nyilatkozatából azonban kitűnik, hogy az évi bruttó 200.000 Ft összegű cafetériát egységesen, minden munkavállalónak biztosítja. Ezért az ítéltábla - a felperesek fellebbezésére tekintettel - ezen összeg legmagasabb járulékfizetési kötelezettséggel terhelt kifizetési módját, azaz a készpénzként történő kifizetést alapul véve nettó 121.775 Ft/év, (havi 10.147.- Ft) összeget a jövedelempótló járadék számításánál figyelembe vette.

Az ítéltábla abból indult ki, hogy a cafetéria keretösszeg bármely konstrukcióban történő igénylése esetén a munkavállaló legalább 121.775 Ft-hoz jutna hozzá.

Az I.r.-II.r. felperesek javára megítélt jövedelempótló járadék havi összegét ezért az elsőfokú bíróság 110.500 Ft-ra felemelte.

[115] A II.r. felperes jövedelemvesztésére és jövedelempótló járadék igényére vonatkozó ítéleti döntéssel és annak indokaival az ítéltábla egyetértett.

Az elsőfokú bíróság által kifejtett indokokat azzal egészíti ki, hogy az egyéni vállalkozóként végzett kőfaragó tevékenység - megfelelően igazolt megrendelés mennyiséget feltételezve is - lehetővé teszi a rugalmas munkavégzést, azaz a munka olyan módon történő megszervezését, amely mellett a II.r. felperes a III. r. felperes szállításában közre tud működni figyelemmel arra is, hogy 2008-2019 közti időszakban erre átlagosan évi 12-13 napon került sor.

[116] Megalapozottan utasította el az elsőfokú bíróság a nagyszülő részére kifizetett összeg megtérítésére vonatkozó igényt.

Az elsőfokú bíróság által e körben kifejtett érvek mellett az ítéltábla utal arra, hogy a jövedelemvesztés az ápolási, gondozási díj, illetve a háztartási kisegítő költsége csak

egymásra tekintettel mérlegelhetők, egymástól nem függetleníthetők figyelemmel a káron szerzés tilalmára is. Éppen ezért az elsőfokú bíróság azon időszakra, amelyre az I. r. felperes részére jövedelemveszteséget ítélt meg az ápolási díj egyharmad összegét látta indokoltnak megtéríteni, mivel az I.r. felperes a III. r. felperes gondozását részben a munkából kiesés miatt felszabadult munkaideje terhére végzi el.

[117] A 2010. december 7-től 2013. április 30-ig terjedő időszakban az I. r. felperes 8 órás munkaviszonyban dolgozott, teljes jövedelemre tett szert, az elsőfokú bíróság azonban a távolléte ezen időszakra is – 1/3 mérték helyett – az ápolási, gondozási díj teljes összegét állapította meg javára, noha a távolléte alatt a gondozási feladatokat ezen időszakban a nagyszülő közreműködésével látta el. Nyilvánvaló, hogy a III. r. felperes reggel 6 órától 21 óráig tartó folyamatos ellátását a 8 órában, főállásban dolgozó I.r. nem végezhetette.

Az ezen időszakra kifizetett, teljes összegű ápolási, gondozási díj azonban az I. r. felperes távolléte alatt a nagyszülő közreműködésével végzett gondozás kompenzálására is szolgál.

Az I. r. felperes 8 órás munkavégzése időszakában a háztartási kisegítés és teljes ápolási díj megítélése mellett a nagyszülő részére kifizetett összeg – amennyiben ennek ténye igazolást nyert – megtérítése azt eredményezné, hogy a vagyoni hátrányt a károkozó alperesnek többszörösen kellene kompenzálnia.

A gondozás ellenértéke – függetlenül attól, hogy az I. r. felperes maga végzi, vagy hozzátartozó közreműködésével – csak egyszerűen téríthető meg.

A fentiek miatt a nagyszülő részére kifizetett összeg igénylése nem csak annak bizonyíthatatlansága, hanem a káron szerzés tilalma miatt is alaptalan. Az ítéltábla utal arra, hogy az elsőfokú bíróság által ezen időszakra is megítélt teljes ápolási díj 2/3 -a, hozzávetőlegesen fedezi a felperesek állítása szerint a nagyszülőknek kifizetett összegeket.

[118] Az alperes fellebbezésében felhozottakkal szemben a rehabilitációs költségek csökkentése nem indokolt, figyelemmel arra, hogy az orvosszakértői vélemény a felperesek által igénybe vett fejlesztések szükségességét és III. r. felperes értelmi- és mozgásfejlődésére gyakorolt kedvező hatását alátámasztotta. A tanúvallomásokból és a csatolt igazolásokból pedig alappal vonható le az a következtetés, hogy a felperesek a fejlesztési alkalmakat és eszközöket igénybe is vették/veszik.

Az ezen a címen megítélt összegek megalapozottságát nem csak az óradíjak összege és az igénybe vett alkalmak száma, hanem az is indokolja, hogy az elsőfokú bíróság ezen tételnél vette figyelembe a III.r. felperes alkalmakra szállítása költségeit is.

[119] Az ápolás, gondozás jogcímén megítélt összeg és a járadék felemelésére vonatkozó fellebbezési kérelemmel összefüggésben az ítéltábla utal a törvényszék által felhívott és a fentiekben már hivatkozott azon ítélkezési gyakorlatra, miszerint nem indokolt a jövedelemkiesés, az ápolás-gondozás költsége és a háztartási kisegítés költsége együttes, teljes összegben való megtérítése. Ezért azon időszakra, amelyekre a jövedelemveszteséget ítélt meg az elsőfokú bíróság, illetve amelyekre az I. r. felperes jövedelempótló járadékban

részesül, nem indokolt a teljes ápolási díj megállapítása. A fentiek miatt az ápolásra, gondozásra tekintettel már kifizetett, illetve a jövőre megítélt járadék megemelése – a felperesek fellebbezésében írtakkal szemben - nem indokolt.

[120] Figyelemmel azonban arra, hogy az elsőfokú bíróság a többletápolásra megfizetett járadék összege meghatározásánál számszaki hibát vétett, azaz az általa kifejtettekkel szemben nem az ápolási óradíj 1/3 összegével, hanem annak 1/2-ével számolva havi 56.000 Ft, helyett 84.000 Ft havi járadékot vett figyelembe, ezért az ítéltábla – az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal összhangban - a havi költségpótló járadék összegét 28.000 Ft-tal csökkentette.

[121] A tisztítószeres köztudomású árából kiindulva, mérlegelve egy 4 tagú család tisztítószer szükségletéhez képest a III. r. felperes állapotából adódó takarítási többletmunka mennyiségét, a törvényszék helytállóan mérlegelte a többletmosószer, többletfertőtlenítőszer költség megtérítésére szolgáló általános kártérítés összegét, annak további emelése indokolatlan.

[122] Az elsőfokú bíróság bizonyítottság hiányában alappal utasította el a felperesek többlet rezsiköltség iránti kárigényét is.

A rPtk.359. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy a bíróság a jogalapjában igazolt, ám összecszerűségében pontosan nem kiszámítható károsodás bekövetkezése esetén mérlegeléssel határozza meg a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas általános kártérítés mértékét.

Ez azonban nem mentesíti a károsultat azon kötelezettsége alól, hogy a károsodása mibenlétére vonatkozó, legalább a jogalap igazolására alkalmas részletes tényelőadást tegyen, illetve előadjon minden olyan körülményt, szempontot, amely a károsodás kompenzálására leginkább alkalmas kártérítési összeg mérlegelését elősegíti (pl.: a felperesek 2, majd 3, majd 4 személyes háztartására vonatkozó víz, villany költségek ismertetése az év azonos időszakában, annak előadása, hogy milyen rezszi fajtákhoz kapcsolódóan keletkezhetnek többletek stb.) A felperesek e körben előadott, konkrétumokat nélkülöző igényérvényesítése még általános kártérítés megállapítására sem ad alapot.

[123] A felperesek személygépkocsi többlethasználat miatti értékcsökkenés iránti keresete a jogalap körében alaptalan.

A felperesek tényelőadása alapján az sem körvonalazható, hogy a sérült gyermek állapota mennyiben eredményez gépkocsitöbblethasználatot. Önmagában az a körülmény, hogy a gyermeket orvoshoz, illetve fejlesztésekre kell szállítani, nem jelent eltérést (többletet) egy gépkocsit rendszeresen használó, átlagos életvitelű, egészséges gyermekeket nevelő családhoz képest. A felperesek nemvagyoni kárigényét (részben) éppen az a beszűkült, azaz kirándulásokat, utazásokat, baráti és rokonlátogatásokat nélkülöző, az egészséges gyermek nevelése esetén igényelt programokat, különórákat mellőző életvitel alapozza meg, amelyre alapítva a felperesek gépkocsi többlethasználatot kívánnak elszámolni.

[124] A fenti indokok alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntését az I.r. felperesnek járó jövedelempótló járadék, illetve a többletápolásra tekintettel megállapított költségpótló járadék tekintetében kismértékben megváltoztatta, egyebekben azt a Pp.253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[125] A fellebbezések elenyésző mértékben vezettek eredményre, ezért az ítéltábla a rPp.81.§. (1) bekezdése alapján az alábbiak szerint döntött a másodfokú eljárásban felmerült perköltség viseléséről.

A fellebbezési pertárgyérték a felperesek tekintetében 10.833.492.-Ft, míg az alperesre vonatkozóan 7.536.000.-Ft. Figyelemmel arra, hogy az alperes a fellebbezésében az általa mérsékelni kért kártételek tekintetében a csökkentés pontos összegét nem számszerűsítette, ezért az ítéltábla a fellebbezési érték meghatározása során úgy tekintette, hogy az I.r.-II.r. felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés, az I.r. felperes jövedelempótló járadéka, a rehabilitációs járadék és az ápolási- gondozási költségpótló járadék 50%-os mértékű mérséklését kérte.

A felperesek fellebbezésére tekintettel felmerült 866.680.- Ft, valamint az alperes fellebbezése alapján felmerült 602.880.-Ft fellebbezési illetéket - a felperesek személyes költségkedvezményére, illetve az alperes illetékmentességére tekintettel – a 6/1986. (VI.26) IM.r. 14.§ alapján az állam viseli.

A magasabb fellebbezési pertárgyérték miatt nagyobb arányú pervesztességre tekintettel az ítéltábla a felpereseket egyetemlegesen kötelezte a rendelkező részben megállapított, Áfa -t is tartalmazó, mérsékelt összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség alperes részére történő megfizetésére (32/2003.(VIII.22.IMr. 3.§. (5)-(6) bekezdés).

Győr, 2021. június 2.

Dr. Zámbo Tamás sk.

Dr. Sarmon Hedvig sk.

Dr. Szalay Róbert sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró